

Yttrande över Remiss av Meddelande från kommissionen En ren jord åt alla - En europeisk strategisk långsiktig vision för en stark, modern, konkurrenskraftig och klimatneutral ekonomi

Länsstyrelsen i Gotlands län har beretts möjlighet att yttra sig över ovanstående remiss från den europeiska kommissionen. Ert dnr: M2019/00116/KI

Sammanfattning

Länsstyrelsen i Gotlands län tillstyrker inriktningar som har arbetats fram i förslaget och välkomnar en tydlig och ambitiös långsiktig vision för EU:s klimatpolitik. Länsstyrelsen är positiv till en samlad och kraftfull internationell omställning till en stark, modern, konkurrenskraftig och klimatneutral ekonomi med en europeisk ledanderoll. En ambitiös och långsiktig vision för EU ger ett viktigt stöd till länsstyrelsernas arbete att med ett långsiktigt perspektiv främja, samordna och leda det regionala arbetet inom samtliga relevanta sakområden avseende energiomställning och minskad klimatpåverkan. Därmed stödjer en långsiktig vision om ett växthusgasneutralt EU år 2050 länsstyrelsernas uppdrag att ta fram regionala energi- och klimatstrategier utifrån Sveriges långsiktiga energi- och klimatmål, och att arbeta för ökat genomslag av dessa mål. Länsstyrelsen anser att det snart även skulle behövas en strategisk vision för något årtal mellan 2050 och 2100, exempelvis 2075.

Länsstyrelsens synpunkter över remissen

Av de åtta scenarier till år 2050 som modellerats är det scenario 7 och 8 som kan bedömas ha tillräcklig ambitionsnivå för att nå nollutsläpp. Av dessa bedöms scenario 8 ha mest synergier med andra Agenda 2030-mål. Att såsom i scenario 8 tydligare inkludera livsstilsförändringar och ändrade konsumtionsval innebär att Europa inte blir lika beroende av tekniker som i dagsläget inte finns på plats i stor skala (CCS, vätgas, e-bränslen et cetera). Samtidigt behövs satsningar på CCS och särskilt bio-CCS, i likhet med scenario 7, för att bygga upp en kapacitet för att nå de negativa utsläpp som är nödvändiga, särskilt efter år 2050. Länsstyrelsen i Gotlands län anser att CCS, i synnerhet, spelar en vital roll i uppfyllande av Gotlands regionala och Sveriges nationella klimatmål för att kunna hantera processrelaterade utsläpp inom mineralindustrin (/cementproduktion). Branschen poängterar även att de inte ensamma kan stå för kostnaden för sådan teknisk utveckling. Här är det även viktigt att Sverige verkar för att spelreglerna är gemensamma inom EU

för de som verkar på en global marknad, detta för att driva på utvecklingen utan att snedvrیدا konkurrensen.

Miljömålberedningen konstaterade i den överenskommelse som föregick det klimatpolitiska ramverket, att en skärpt klimatpolitik inom EU är avgörande för att Sverige ska vara lyckosam i ambitionen att vara ett ledande land i det globala arbetet med att förverkliga Parisavtalet, och att nå de uppsatta nationella etappmålen på väg mot nettonollutsläpp år 2045. Det är tveksamt om utsläppsbanan till 2050 stödjer genomförandet av de svenska etappmålen i tillräcklig hög grad. Även för de mest ambitiösa scenarierna 7 och 8, som uppges klara 1,5 gradersmålet, indikerar en utsläppsbanan med betydligt lägre utsläppsminskningar till 2030 och 2040 än vad de svenska etappmålen anger (figur 90 i bakgrundsanalysen). Till exempel indikeras en utsläppsminskning för vägtransporter på omkring 25 procent mellan åren 2005 och 2030 (figur 58 i bakgrundsanalysen). Det är tveksamt om en så pass svag reduceringstakt på europeisk nivå stödjer uppfyllandet av det svenska sektorsmålet för inrikes transporter.

Dessutom har avbrytning av länken mellan utsläpp och ekonomisk tillväxt inom transportsektorn varit en utmaning. Enligt naturvårdsverket är huvudsakliga faktorer som påverkar utsläppen inom transportsektorn är det totala trafikarbetet, bränsletyperna som används och fordonens energieffektivitet. Ökningen av biodrivmedel och mer energieffektivare fordon har gjort att utsläppen minskat, men samtidigt har denna minskning dämpats av en ökning i trafikarbetet. Naturvårdsverkets redovisning handlar om Sverige men den här trenden kan noteras i hela Europa. Länsstyrelsen vill därför se tydligare styrmedel syftade till minskat behov av transportarbete genom effektivare och innovativa logistik, digitalisering, kollektivtrafik, utveckling av tågförbindelser, främja cykel och gång. Styrmedel inom andra berörda policyområdena till exempel samhällsplanering kan bidra till syfte av ett minskat transportbehov. I detta sammanhang är det även viktigt att se till att finansiering inom forskning och innovation syftar till att säkerställa det maximala möjliga samhällsnytta i sin helhet, i synnerhet i områdena där det brukar vara mindre ekonomiskt intresse för den privata sektorn att investera i innovation och produktutveckling såsom tågtrafik, kollektivtrafik, innovativa logistiska lösningar, och intermodala transporter.

Länsstyrelsen delar kommissionens vision gällande hänsynstagande till synergier mellan klimatmål med andra miljöpolitiska utmaningar, som luftkvalitet, och vill se att den kopplingen uttryckas tydligare. Enligt Naturvårdsverket är det avgörande att Sverige integrerar luft- och klimatpolitiken för att både åtagandena om minskat utsläpp av kväveoxider och klimatmålen inom transportsektorn ska nås. Detta kan

även visa det ekonomiska och samhällliga incitamentet för omställning genom att visa kostnaderna av förorenad luft.

Det behöver finnas flexibilitet i EU:s strategiska vision så att länderna kan uppnå målen utifrån sina förutsättningar. Sveriges förutsättningar skiljer sig på vissa viktiga punkter relativt de flesta andra EU-länder. Exempelvis har Sverige hög andel vattenkraft, en relativt sett god tillgång på biomassa, stor säsongsbunden variation i energianvändning och väl utbyggd fjärrvärme. Det innebär att lösningarna för Sverige ser något annorlunda ut än vad som beskrivs i EU-visionen. Exempelvis behövs sannolikt mer bioenergi för uppvärmning (då det är dyrt att lagra elenergi från sommar till vinter) och den väl utbyggda fjärrvärmens med kraftvärme kan vara mer kostnadseffektivt än till exempel vätgaslager för att hantera skillnader i utbud och efterfrågan av el. Länsstyrelsen anser att det är viktigt att Sverige behåller sin ledande roll i innovation inom energi och klimatomställning och att Sverige bistår EU länderna samt utvecklingsländerna i omställningsarbetet. Detta bistånd har, förutom fördelar för den svenska ekonomin, positiva bieffekter för utvecklingsländernas civila samhälle. Samarbete bidrar till demokratiseringsprocesser och social och politisk utveckling som i sin tur bl a minskar konfliktrisker.

Tvingande påtryckningar i form av krav från kunder har reell effekt. Länsstyrelsen vill lyfta att producenterna också själva är stora beställare av både energi, råvaror och transporter i samhället. Att genom gynnsamma styrmedel och införande av incitament kan Europa möjliggöra nya affärsmodeller till förmån för en cirkulär ekonomi. Till exempel restprodukter eller spillvärme från en industri kan ge nya alternativ för energiförsörjning för en annan industri. Styrmedel kan designas för att industrier skapar gynnsamma förutsättningar för en cirkulär ekonomi redan vid design och produktutveckling.

Länsstyrelsen sätter sig bakom kommissionens vision gällande behov till en förbättrad försörjningstrygghet och ett minskat behov av import av fossila bränslen. Länsstyrelsen vill däremot lyfta betydelsen av hänsynstagande till energisäkerhet från ett bredare perspektiv. Råvaror som behövs för omställning till förnybara energikällor, såsom sällsynta jordartsmetaller produceras endast i ett fåtal länder som ligger utanför Europa. Europa behöver en tydlig strategi för omställning till förnybara energikällor utan ett bli beroende av ett fåtal länder.

Länsstyrelsen instämmer i visionens skrivningar om vikten av en bred förståelse och acceptans för det omställning som behövs. Det krävs även ett aktivt arbete för att göra omställningen så attraktiv för så många som möjligt, och för att lindra effekterna för de medborgargrupper och regioner som riskerar att drabbas negativt av omställningen. Satsningar på förnybar energi och ökad förädling av bioråvaror är exempel på insatser som har potential att motverka ökade sociala och regionala

skillnader. Här fyller även länsstyrelsen en viktig roll, till exempel genom att samordna insatser så att kommuner, företag och andra aktörer ska kunna förbereda sig och ställa om sin verksamhet.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av tf. landshövding, Peter Molin med energi- och klimathandläggare Javad Ghanei som föredragande. Enhetschef, Karin Fager har medverkat i beslutet.

Peter Molin
Tf. landshövding

Javad Ghanei
Energi-och klimathandläggare